

Dělostřelecké zabezpečení vzdušných výsadků

Podplukovník Zdeněk Šik

Úspěšné splnění úkolu vzdušným výsadkem záleží mimo jiné i na spolehlivém umlčení nepřátelských prostředků v pásmu průletu výsadku nad bojištěm, umlčení nepřítelů před vysazením a všestranné nezbytné podpoře bojové činnosti výsadku.

Jedním z vykonavatelů tohoto úkolu je mimo letectvo a raketové zbraně i hlavní dělostřelecko, především kanónové dělostřelecké oddíly s velkým dostřelem.

Dělostřelecko při zabezpečení vzdušných výsadků může plnit tyto úkoly:

1. Umlčení odporů nepřítelů s důrazem na protiletadlové a radiotechnické prostředky v pásmu průletu výsadku, včetně vyznačení pásma průletu dýmovým střelivem (je-li třeba).

2. Umlčení nepřátelských odporů v prostoru vysazení a v prostoru, kterého se má výsadek zmocnit a zabránění přístupu zálohám nepřítelů do prostoru bojové činnosti výsadku.

3. Přímá podpora boje taktického vzdušného výsadku až do doby sloučení s vojsky útočícími čelně.

Nelze předpokládat, že dělostřelecko bude schopno plnit všechny uvedené úkoly při každém vysazení vzdušného výsadku. Vysoké tempo operací umožňuje použít taktické výsadky s předstihem na větší vzdálenost od čáry dotyku. Dostřel současných dělostřeleckých prostředků však umožňuje podporu jen do 20 km (kanónové dělostřelecké oddíly). Bylo by možné uvažovat o podpoře výsadku vojskovými raketami s tříštivotrhavou náplní a to především na cíle, které nejsou v dotyku s výsadkem, jako zálohy nepřítelů apod. Účinek tříštivotrhavých raket však nepřesahuje hodnotu rušivé a zabraňovací palby, přičemž počet raket není tak veliký, aby umožnil nepřetržitou podporu po celou dobu boje výsadku.

Bude proto plnění uvedených úkolů hlavně dělostřelectvem spíše výjimkou. V každém případě však nutno počítat s umlčováním odporů a radiotechnických

prostředků nepřítelů v pásmu průletu a s bezprostřední podporou boje výsadku při přiblížení PO na dostřel jeho dělostřelectva. Z tohoto hlediska by bylo tedy výhodné přidělovat právě PO, postupujícímu ve směru na výsadek, kanónový dělostřelecký oddíl.

Vycházíme-li z toho, že použití taktických vzdušných výsadků bude plánovat a provádět svazek, který může být posílen nejvýše 3–4 kanónovými dělostřeleckými oddíly, pak pro dělostřelecké zabezpečení vzdušného výsadku lze počítat s jedním, maximálně dvěma dělostřeleckými oddíly. Z toho jeden oddíl, přidělený PO, postupujícímu ve směru na výsadek a popřípadě ještě jeden oddíl, vylčený z DDS, který bude urychleně postupovat za PO, aby co nejdříve dosáhl prostoru, odkud s využitím maximálního dostřelu bude schopen výsadek podporovat. Jen ve výjimečných případech, jako použití výsadku na předmostí při násilném přechodu vodního toku, bude možná podpora výsadku přímo určeným oddílem z DDS beze změny sestavy.

Použití kanónového oddílu pro podporu výsadku, postupujícího urychleně za PO, bylo prakticky prosvištěno. Při zabezpečení volné osy pro přesun oddílu byl oddíl do 40 minut v pohotovosti s provedením přesunu na vzdálenost 10 km, přičemž v době vysazování byl již v proudu na ose.

Složitost plánování a přesného dohodu součinnosti při zabezpečení vzdušného výsadku vyžaduje, aby již v přípravném období bylo přesně určeno, které úkoly bude plnit dělostřelecko a které letectvo (popřípadě raketové zbraně). Je tedy nezbytné nutné, aby vlastní plánování zabezpečení výsadku se zúčastnil zástupce štábu dělostřelectva divize a vlastní organizace součinnosti i zástupce štábu DDS s důstojníkem, který bude vysazen spolu s výsadkem pro řízení palby dělostřelectva ve prospěch výsadku.

Dělostřelecké zabezpečení pásma průletu výsadku

Důležitost bezpečné dopravy výsadku do prostoru jeho bojové činnosti není nutně zdůrazňovat, i když právě tento úkol bývá při plánování použití výsadku celkem

opomíjen. Provedení bude rozdílné v závislosti na druhu přepravních prostředků i době provedení. Zatím co při dopravě výsadku dopravním letectvem bude spo-

čítat především v umlčení radiolokačního systému PVO, středorázového PL dělostřelectva a jednotek PLRS, u vrtulníkového výsadku bude nutné umlčet veškeré prostředky, které mohou proti vrtulníkům působit. Zabezpečení pásma průletu spočívá v umlčení nepřátelských odporů s důrazem na protiletadlové zbraně a radiolokační systém, v celé šířce pásma průletu od předního okraje nepřátelské obrany až do prostoru vysazení. Umlčovaná plocha musí být o 1 až 2 km širší než vlastní průletové pásmo, tj. u vrtulníkového výsadku až do šířky 4 km. Radiolokační systém PVO musí být však umlčován ještě v širším pásmu.

Tento úkol může prakticky plnit veškeré dělostřelectvo v dotyku, které má vyhovující dostřel, tedy i ty dělostřelecké oddíly, které nejsou přímo určeny jen pro podporu výsadku. Většinu cílů musí určit letectvo a prostředky radiotechnického průzkumu, protože malorázové a středorázové PL baterie nepatří do běžných cílů dělostřelectva. Při přeletu v noci musí být prvořadě umlčen radiolokační systém nepřítel.

Vlastní zabezpečení průletu může být provedeno dvěma způsoby:

1. Dělostřelecké oddíly, určené k zabezpečení průletu, budou rozmístěny na bocích pásma průletu s možností působit před letící proud a po celou dobu průletu umlčovat postupně odpory, umístěné mimo vlastní pásmo průletu. Odpory na ose průletu umlčet do přiletu proudu.

2. Dělostřelecké oddíly budou rozmístěny přímo ve směru průletu a budou působit jen do doby přiletu proudu nad prostory palebných postavení.

Úkoly dělostřelectva před vysazením a v době vysazení

V současném boji lze předpokládat dvě varianty volby prostoru pro vysazení výsadku a to buď prostor, na který byl proveden úder jadernou náloží, nebo prostor, kde nebylo použito jaderné nálože a je nebo může být obsazen nepřitelem.

V prvním případě lze předpokládat, že výsadek nebude v době vysazování a shromažďování napaden nepřitelem a bude mít možnost nerušeně organizovat obsazení a obranu určeného rájonu. Blokování prostoru proti rychle přísunovaným zálohám a blízkým letištím musí převzít letectvo. Dělostřelectvo v této fázi, i kdyby mělo vzhledem k dostřelu možnost zásahu (což bude výjimkou), nemá zabezpečenu nepř-

První případ je nutný při nedostatku leteckého zabezpečení proti pozemním cílům, kdy veškerá odpovědnost za umlčení leží na dělostřelectvu. Bude vyžadovat použití veškerého dělostřelectva, které má do určeného prostoru dostřel. V druhém případě umlčí dělostřelectvo zjištěné odpory ještě před průletem, umlčování nově objevených cílů při průletu musí na sebe vzít letectvo. V obou případech nutno počítat s klamným umlčováním dalšího 1 až 2 pásem, abychom předem pásmo průletu neprozradili. Je výhodné, když vrtulníky po provedení vysazení se vracejí zpět ve stejném průletovém pásmu nebo v pásmu, které bylo předem umlčeno v rámci maskování. Nově zjištěné cíle při zpětném letu musí umlčet především letectvo.

V současných podmínkách vedení boje nelze předpokládat, že dělostřelectvo bude schopno umlčet celé průletové pásmo až do prostoru vysazení. Tato skutečnost i poměrný nedostatek dělostřelectva, které by bylo nutno soustředit k plnění tohoto úkolu, ovlivní nutně i volbu osy průletu, zvláště u vrtulníků. Mimo terénní podmínky volit osu průletu i s ohledem na situaci nepřítelů a nasycenost prostoru zbraněmi, které mohou proti vrtulníkům působit.

Na požadavek velitele přepravních prostředků (vrtulníků) musí být dělostřelectvo připraveno provést vytyčení osy přeletu do prostoru vysazení dýmovými granáty (minami). Toto vytyčení se bude provádět za zhoršené viditelnosti a v terénu nesnadném pro orientaci ze vzduchu; musí být provedeno těsně před přeletem vrtulníků.

tržitou možnost zjišťování a sledování záloh nepřítel. Jediná možnost je využít dělostřeleckého letce, který však neobsáhne nepřetržitě celý zájmový prostor kolem výsadku. Bude tedy tíha zabezpečení výsadku zpočátku od vysazení ležet především na letectvu.

Dělostřelectvo zahájí zpravidla podporu boje výsadku až v průběhu bojové činnosti výsadku, při přiblížení PO na vzdálenost 10–20 km (podle druhu a ráže přiděleného dělostřeleckého oddílu PO, nebo zvláště vycíleného oddílu pro podporu výsadku).

V případě použití taktického vzdušného výsadku k obsazení předmostí při násil-

ném přechodu vodního toku, kdy vzhledem k bezpečnosti vlastních vojsk nebude možné provést atomový úder bezprostředně na předmostí, musí být plánována palebná podpora dělostřelectvem již vzhledem k zabezpečení činnosti výsadku. To znamená, že již za palebné přípravy musí být umlčeny všechny odpory v prostoru vysazení a palebná podpora musí být provedena jak pro podporu boje přepravovaných jednotek, tak pro podporu výsadku. V tomto případě se zabezpečení boje výsadku může zúčastnit větší část dělostřelectva v tomto úseku.

Podpora boje vzdušného výsadku dělostřelectvem

Podpora boje vzdušného výsadku bude spočívat především v zabránění přesunu nepřátelských záloh k prostoru bojové činnosti výsadku a to zejména v době rozvíjení těchto záloh. Dělostřelectvo musí mít připraveny palby na možné prostory rozvíjení a přehradné palby před přední kraj obrany vzdušného výsadku.

Včasná a správně provedená dělostřelecká podpora závisí především na vyřešení vyžadování a řízení palby dělostřelectva. V době rozvíjení nepřítele je nutno počítat s plným využitím dělostřeleckého letce pro řízení a opravování paleb, protože pozorovatelé u výsadku nebudou mít možnost spolehlivého pozorování. Jakmile vzdušný výsadek naváže dotyk s nepřítelem, přejímá řízení palby dělostřelecký pozorovatel u výsadku. Udávání cílů a vyžadování palby musí být předem do všech podrobností dohodováno při organizaci součinnosti. Jako nejvýhodnější způsob opravování paleb se jeví způsob udávání úchylek pomocí světových stran.

Je nutno si uvědomit, že výsadek může být napaden z kteréhokoli směru a to i z více směrů najednou. Dělostřelectvo musí být proto připraveno na rychlé překládání palby z jednoho cíle na druhý, popřípadě na rozdělení cílů mezi jednotlivé baterie.

Činnost dělostřelectva při sloučení vzdušného výsadku s pozemními vojsky

Sloučení musí být předem upřesněno při organizaci součinnosti. Mimo to velitel výsadku a velitel PO, který postupuje ve směru na výsadek, musí být nejméně od čáry signálů v neustálém spojení a informovat se vzájemně o změnách situace, které mají vliv na sloučení.

Až po čáru zastavení palby umlčuje a ničí cíle dělostřelectvo PO, popř. prvosled-

vých útvarů, podle vlastního pozorování bez omezení. Od čáry zastavení palby je třeba každou palbu vážit z hlediska ohrožení výsadkových jednotek. Většina odporů za čarou zastavení palby bude ničena ručními zbraněmi při boji zblízka.

Jestliže po sloučení výsadku s PO, postupuje PO urychleně dále, může být výsadek dále použit k likvidaci slabších odporů nepřítele, popřípadě plní dále úkol udržení určeného prostoru až do příchodu hlavních sil. V tomto případě je nutno počítat s dělostřeleckou podporou výsadku až do sloučení s hlavními silami.

Organizace spojení a velení

Zárukou splnění úkolů dělostřelectva při zabezpečení boje taktických vzdušných výsadek je spolehlivě organizované spojení.

Dělostřelecké oddíly, které jsou určeny pro podporu boje taktického vzdušného výsadku, si vysílají současně se vzdušným výsadkem své pozorovatele, vybavené prostředky pro spojení a velení. Spojení pozorovatelů u výsadku s oddíly musí být organizováno zvlášť, nezávisle na součinnosti síti, protože musí být volné pro předávání povelů k palbě. Bude výhodné určit pro každý podporující oddíl jednoho pozorovatele, který by řídil palbu svého oddílu. Pozorovatel musí být vybaven přenosnou rádiovou stanicí, kterou zpravidla obsluhuje sám a potřebnými spojovacími údaji a náhradními zdroji.

K utajení velení taktickému vzdušnému výsadku a součinnosti s ním během boje se vypracovávají zvláštní tabulky rádiových signálů. Mapy se musí kódovat odlišně od kódování používaného vojsky v dotyku. Je zakázáno brát do týlu nepřítele všeobecně v armádě používané dokumenty pro utajení velení. Rovněž dokumenty, zpracované v přípravném období při plánování zůstávají na základě. Dělostřelecký pozorovatel bere s sebou pouze mapu pro řízení palby, na které jsou zakresleny pouze plánované palby bez jakékoli jiné situace nebo jiných údajů. Ostatní potřebné údaje, mimo rádiové signály, musí znát nazpaměť.

Přípravné dělostřelecké palby se vyžadují krátkým smluvným heslem s udáním čísla (názvu) palby. Opravování palby bude nejvýhodnější provádět podle zásad pro střelbu s dělostřeleckým letcem. Nepřípravené palby se vyžadují rovněž smluvnými hesly, cíl se udává v souřadnicích (kódovaně).

Operační umění a taktika

Využívání pozorovatelů u taktického vzdušného výsadku k opravování a řízení palby dělostřelectva na cíle, které nesouvisí s úkolem vzdušného výsadku, není dovoleno (mimo možné využití pro řízení palby na ZHN).

Použití taktického vzdušného výsadku nebude v soudobém boji zvláštností, protože správné využití může ve značné míře ovlivnit splnění úkolu svazku. Vzhledem k charakteru boje taktického vzdušného výsadku v týlu nepřítele je však nutné ve všech

směrech plně zabezpečit jeho bojovou činnost.

Při použití vzdušného výsadku v bližší taktické hloubce obrany nepřítele a při násilném přechodu vodního toku je jeho zabezpečení dělostřelectvem zvláště důležité, protože letectvo může být dočasnou ztrátou převahy ve vzduchu z podpory boje taktického vzdušného výsadku vyřazeno.

Je proto nutné počítat s podporou taktického vzdušného výsadku dělostřelectva v soudobém boji.